

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Природничо-географічний факультет

Кафедра загальної та регіональної географії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Туристично –рекреаційні ресурси України

галузь знань: 01 Освіта

спеціальність: 014 Середня освіта (Географія)

освітньо-професійна програма: Середня освіта (Географія. Біологія та здоров'я людини)

УХВАЛЕНО

Рішенням кафедри загальної та
регіональної географії

Протокол № 1 від 29 серпня 2022
року

Загальна інформація про дисципліну

Назва дисципліни	Туристсько-рекреаційні ресурси України
Викладач	Король Олена Миколаївна
Профайл викладача	https://pgf.sspu.edu.ua/kolektyv-kafedry
Контактний тел.	0500661048
E-mail:	korolelena1976@gmail.com
Сторінка курсу в Moodle	https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=313 (ДФН) https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=12785 (ЗФН)
Консультації	Консультації проводяться щосереди о 12:30 год.; групові або одноосібні.

2. Мета вивчення навчальної дисципліни: сформувати уявлення про сутність, ознаки і оцінку різних видів туристсько-рекреаційних ресурсів та їх особливості на території України **Завдання навчальної дисципліни:**

1. Систематизувати сутність та види туристсько-рекреаційних ресурсів
2. Висвітлити ознаки природних та природно-антропогенних об'єктів як туристсько-рекреаційних ресурсів
3. Вивчити різноманітність об'єктів антропогенного походження як туристсько-рекреаційних ресурсів
4. Розкрити особливості природних туристсько-рекреаційних ресурсів України
5. Охарактеризувати особливості природно-антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів України
6. Узагальнити специфіку та поширення туристсько-рекреаційних ресурсів антропогенного походження в Україні.

Формат дисципліни

Ознаки дисципліни	
Рік викладання	2024/2025
Освітній ступінь	бакалавр
Курс навчання	2
Семестр	3
Формат курсу	Очний/заочний
Обов'язкова /вибіркова	вибіркова
Кількість кредитів/годин	4/120
Кількість розділів	2 розділи
Форма контролю	залік
Лекції	24 год.
Практичні заняття	24 год.
Самостійна робота	72 год.

4. Очікувані результати навчання з дисципліни:

- 1) розуміти ознаки туристсько-рекреаційних ресурсів;
- 2) розрізняти класифікації природних туристсько-рекреаційних ресурсів;
- 3) порівнювати поняття туристсько-рекреаційні ресурси та туристсько-рекреаційні ресурси
- 4) систематизувати ознаки природних, природно-антропогенних та антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів
- 5) пояснювати підходи до оцінки різних видів туристсько-рекреаційних ресурсів;
- 6) характеризувати специфіку природних, природно-антропогенних та антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів на території України

Тематичний план вивчення дисципліни

Розділ 1. Сутність, ознаки та оцінка різних видів туристсько-рекреаційних ресурсів

Тема 1. Вступ. Поняття та класифікації туристсько-рекреаційних ресурсів

Вступ. Поняття про рекреаційно-туристичний потенціал території та туристсько-рекреаційні ресурси як його складову. Відмінності поняття про туристсько-рекреаційні ресурси та туристсько-рекреаційні умови. Властивості та види комфортності туристсько-рекреаційних ресурсів. Класифікації туристсько-рекреаційних ресурсів. Основні підходи до класифікації туристсько-рекреаційних ресурсів: діяльнісний, атрактивний, ціннісний, еколого-економічний, сутнісний. Структура туристсько-рекреаційних ресурсів за предметною сутністю. Види природних туристсько-рекреаційних ресурсів. Види природно-антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів. Види антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів. Гомогенні та парарекреаційні ресурси. Поняття про точку-тур.

Тема 2. Сутність та оцінка природних та природно-антропогенних об'єктів як туристсько-рекреаційних ресурсів

Рельєф як туристсько-рекреаційний ресурс і чинник формування особливостей рекреаційно-ресурсного потенціалу території. Клімат як умова розвитку туризму та туристсько-рекреаційний ресурс. Рекреаційно-ресурсний потенціал об'єктів гідромережі. Гідромінеральні туристсько-рекреаційні ресурси. Роль біотичних ресурсів у формуванні рекреаційно-туристичного ресурсного потенціалу території. Особливості оцінки різних видів природних туристсько-рекреаційних ресурсів

Рекреаційно-ресурсна сутність об'єктів природно-антропогенного походження. Характеристика об'єктів природно-заповідного фонду як ресурсів розвитку рекреації та туризму. Підземні порожнини антропогенного походження. Штучні водойми як об'єкти рекреації і туризму. Особливості оцінки різних видів природно-антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів

Тема 3. Сутність та оцінка об'єктів антропогенного походження як туристсько-рекреаційних ресурсів

Археологічні та архітектурно-історичні пам'ятки як об'єкти туристичного інтересу. Сутність біосоціальних і подійних рекреаційно-туристичних ресурсів. Вплив етнокультурних особливостей на розвиток туризму. Дозвіллеві заклади як ресурс розвитку туризму та рекреації. Інформаційні рекреаційно-туристичні ресурси. Підходи до оцінки об'єктів антропогенного походження як туристсько-рекреаційних ресурсів.

Розділ 2. Загальна характеристика туристсько-рекреаційних ресурсів України

Тема 4. Загальна характеристика природних туристсько-рекреаційних ресурсів України

Рельєф як умова та ресурс розвитку туризму та рекреації в Україні. Кліматичні рекреаційно-туристичні ресурси України. Водні рекреаційно-туристичні ресурси. Гідромінеральні рекреаційно-туристичні ресурси. Біотичні ресурси для туризму та рекреації. Поширення різних видів природних туристсько-рекреаційних ресурсів України

Тема 5. Загальна характеристика природно-антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів України

Поняття про об'єкти природно-заповідного фонду України та їх рекреаційне використання. Національні природні парки України. Природні та біосферні заповідники. Національні природні та регіональні ландшафтні парки. Особливості та призначення гідропарків, лісо- та лукопарків. Інші об'єкти природно-антропогенного походження. Географія підземних порожнин антропогенного походження. Поширення різних видів природно-антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів України

Тема 6. Загальна характеристика туристсько-рекреаційних ресурсів антропогенного походження в Україні

Археологічні ресурси України: особливості, поширення, характеристика основних об'єктів. Географія та специфіка архітектурно-історичних рекреаційно-туристичних ресурсів. Біосоціальні рекреаційно-туристичні ресурси України. Подійні туристичні ресурси України. Етнокультурні туристичні ресурси. Дозвіллеві заклади України. Поширення різних видів туристсько-рекреаційних ресурсів антропогенного походження в Україні.

Політика дисципліни

Вивчення туристсько-рекреаційних ресурсів України потребує виконання тестових завдань, самостійної роботи тощо; підготовки до практичних занять; опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури, а також інших інформаційних джерел.

Підготовка та участь у практичних заняттях передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни, питаннями, які виносяться на заняття з відповідної теми; вивчення конспекту лекцій, а також позицій, викладених у підручниках, монографічній та іншій науковій літературі тощо.

Результатом підготовки до заняття повинно бути змістовне володіння здобувачем вищої освіти матеріалом теми, якій присвячено відповідне заняття, а саме знання: поняттєво-термінологічного апарату дисципліни; теоретичних основ, методик, класифікацій тощо.

Розв'язання практичних завдань повинно як за формою, так і за змістом відповідати вимогам, що висуваються до вирішення відповідного завдання, свідчити про його самостійність, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

Розв'язання практичних завдань повинно як за формою, так і за змістом відповідати вимогам, що висуваються до вирішення відповідного завдання, свідчити про його самостійність, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

На практичних заняттях присутність здобувачів вищої освіти є важливою, так само як їх участь в обговоренні всіх питань теми. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути зваженим, уважним та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу.

Академічна доброчесність

Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять приклади можливої академічної недоброчесності. Неприпустимо надавати для оцінювання письмову роботу, підготовлену за участю інших осіб. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Вивчення дисципліни передбачає дотримання положень Кодексу академічної доброчесності СумДПУ імені А.С.Макаренка.

Система оцінювання та вимоги

Поточний контроль навчальних досягнень здійснюється протягом семестру на практичних заняттях. Результати (кількість набраних балів) фіксує викладач. Використовуються такі форми поточного опитування: тестування, контрольна робота з відкритими питаннями, участь у обговоренні питань для контролю знань на практичних заняттях.

Поточний контроль відображає поточні навчальні досягнення студента в освоєнні програмного матеріалу дисципліни і спрямований на необхідне корегування самостійної роботи студента. Сюди входить: методи усного контролю – бесіда, розповідь, доповідь студента, роз'яснення, відповіді на запитання. Усний контроль проводиться майже на кожному занятті в індивідуальній, фронтальній або комбінованій формі. Викладач розробляє чіткі критерії оцінювання всіх видів навчальної роботи у комплексному контролі знань, доводить їх до відома студентів на початку вивчення навчальної дисципліни. Результати поточного контролю є складовою визначення підсумкової оцінки і враховуються науково-педагогічним працівником при визначенні підсумкової оцінки з даної дисципліни. До поточного контролю

також відноситься виконання практичних завдань, бали за які враховуються у підсумкову оцінку.

При контролі виконання завдань, які винесені для самостійного опрацювання, оцінці підлягають: самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань; вміння застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань; тощо. Результати самостійної роботи перевіряються в складі модульних контрольних робіт до розділів, а також у формі завдань у Мудлі. Бали, набрані студентом за виконання завдань з самостійної роботи, додаються до суми балів, набраних студентом з інших видів навчальної роботи з дисципліни.

У кінці кожного розділу проводиться модульна контрольна робота. Вид контролю – залік. Це форма підсумкової атестації, що полягає в оцінці засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр. Загальна оцінка обраховується в кінці семестру, як сума балів за виконання всіх видів робіт. Враховуються бали, набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового контролю. Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою

5. Критерії оцінювання результатів навчання:

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	глибоко і міцно засвоїв програмний матеріал з Туристсько-рекреаційних ресурсів України; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає. Знає класифікації туристсько-рекреаційних ресурсів. Вільно володіє ознаками різних видів природних, природно-антропогенних та антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів. Засвоїв особливості усіх видів туристсько-рекреаційних ресурсів України. При цьому студент не має утруднень при відповідях на видозмінені завдання, вільно справляється із класифікаціями, типологіями та іншими видами застосування знань, показує знайомство з монографічною літературою, правильно обґрунтовує прийняті рішення, володіє різнобічними навичками і прийомами виконання практичних робіт, володіє в повному обсязі специфічним поняттєво-термінологічним апаратом навчальної дисципліни
82-89	твердо знає програмний матеріал з Туристсько-рекреаційних ресурсів України, грамотно й по суті викладає його; який не допускає суттєвих неточностей у відповідях на питання, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, впевнено володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання, коректно встановлює причинно-наслідкові зв'язки.
74-81	знає програмний матеріал з Туристсько-рекреаційних ресурсів України, грамотно й по суті викладає його, але допускає деякі неточності під час відповіді; правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання. Самостійно відтворює знання з елементами перетворення. Застосовує їх у видозміненій, але близькій до типової ситуації, однак потребує допомоги викладача. Дає свою власну інтерпретацію матеріалу (пояснення, короткий виклад). Уміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, здійснює перенесення дій.

64-73	має знання лише основного матеріалу, але не засвоїв його окремих деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності у викладі програмного матеріалу і відчуває утруднення при виконанні практичних робіт і розв'язанні задач.
60-63	самостійно відтворює інформацію та застосовує її у типовій ситуації, але при цьому виявляє невпевненість у своїх діях. На основі фактів робить висновки, але за допомогою викладача, намагається зробити звіт про виконані дії.
35-59	не знає більшої частини програмного матеріалу з Туристсько-рекреаційних ресурсів України, допускає суттєві помилки; не володіє у достатньому обсязі поняттєво-термінологічним апаратом науки; невпевнено, із помилками виконує практичні завдання; не вміє наводити приклади із життя та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; відтворює інформацію лише на основі зовнішньої підказки.
1-34	має загальне уявлення про навчальну дисципліну, знання програмного матеріалу носить фрагментарний характер, відповіді на запитання дає «так» чи «ні».

Критерії оцінювання самостійної роботи студента

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
40-36	Надійно засвоїв програмний матеріал, що відведений на самостійне опрацювання; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає, пов'язує теоретичні знання з практичними навичками та вміє обґрунтувати прийняті рішення, володіє різнобічними навичками і прийомами виконання практичних завдань. При цьому студент не має утруднень з відповіддю на видозмінені завдання, демонструє володіння різноманітними методами і прийомами наукового дослідження, виявляє знайомство не тільки з навчальною, але й монографічною та іншою довідковою літературою.
35-30	Твердо знає програмний матеріал, що відведений на самостійне опрацювання, грамотно й по суті викладає його; не допускає суттєвих неточностей у відповідях на питання, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних завдань, впевнено володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання. Самостійно відтворює знання з елементами перетворення. Застосовує їх у видозміненій, але близькій до типової ситуації, однак потребує допомоги викладача.
29-24	Має знання лише основного програмного матеріалу, що відведений на самостійне опрацювання, але не засвоїв його окремих деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності у викладі програмного матеріалу і відчуває утруднення при виконанні практичних завдань.
23-1	Не знає більшої частини програмного матеріалу, що відведений на самостійне опрацювання, допускає суттєві помилки; не володіє у достатньому обсязі поняттєво-термінологічним апаратом науки; невпевнено, із помилками виконує практичні завдання; не вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; відтворює інформацію лише на основі зовнішньої підказки.

Розподіл балів, які отримують студенти ДФН

Поточний контроль						Разом	Сума
РОЗДІЛ 1			РОЗДІЛ 2				
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	60	100
10	10	10	10	10	10		
5	5	5	5	10	10		
Контроль самостійної роботи						40	

Розподіл балів, які отримують студенти ЗФН

Поточний контроль						Разом	Сума
РОЗДІЛ 1			РОЗДІЛ 2				
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	40	100
5	5	5	5	5	5		
10	10	10	10	10	10		
Контроль самостійної роботи						60	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
за всі види навчальної діяльності		для іспит, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендовані джерела інформації Основна література

1. Алієва А. Ю. Визначення туристично-рекреаційної сфери та її розвиток в умовах транскордонного співробітництва. *Транскордонне співробітництво як форма розвитку міжнародної інтеграції*: матеріали X Міжнар. наук.-практ. семінару, 22 трав. 2020 р. Луцьк: Інформац.-вид. відділ Луцького НТУ, 2020. 143 с.

2. Інноваційні засади управління людськими ресурсами: можливості, виклики, пріоритети досягнення соціально-економічної безпеки: колективна монографія / Міщук Г. Ю., Дяконенко О. І., Іляш О. І. [та ін.]; за наук. ред. д. е. н., проф. Г. Ю. Міщук. Рівне: НУВГП, 2020. 408 с.

3. Павліха Н. Сталий розвиток туризму та рекреації: сучасні виклики й перспективи для України [Текст] : монографія / Наталія Володимирівна Павліха, Ірина Олександрівна Цимбалюк, Анастасія Юрійівна Савчук. – Луцьк : Вежа-Друк, 2022. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). – Об'єм даних 2,84 Мб.

4. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчальний посібник / Н.О. Алешугіна, О.В. Барановська, М.О. Барановський, О.О. Зеленська, І.В. Смаль, І.М. Філоненко. – Чернігів: Вид-во ЧНТУ. – 492 с.
https://vo.uu.edu.ua/pluginfile.php/871095/mod_resource/content/1/Aleshugin_a_ta_in_Recreacijno-turystychni_resursy_Ukrajiny.pdf

5. Мальська М., Паньків Н. Туристично-ресурсний потенціал території : підручник. – Київ : Видавець ФОП Піча Ю. В., 2022. – 534 с.
<https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Malska-Pankiv-Turres-potentsial-terytor-2022-book.pdf>

Додаткова література

1. Основи музеєзнавства : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / М. В. Белікова, В. М. Зайцева. Запоріжжя : ТОВ “ЛПКС” ЛТД, 2015. 180 с. <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/1935>

2. Маковей Ю. П. Розвиток сфери туризму в Україні. *Ефективність державного управління*. 2015. Вип. 44 (2). С. 87–93. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2015_44%282%29_13.

3. Мальська М. П. Економіка туризму: теорія та практика: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 544 с.

4. Моїсеєва Н. І. Інноваційний розвиток туристичної сфери регіону: теорія, методологія, практика: монографія. Миколаїв: ФОП Швець В. М. 2018. 330 с.

5. Орленко Я. Ю. Імперативи розвитку туристичної галузі України. *Вісн. Нац. ун-ту цивільного захисту України. Сер.: Держ. управління*. 2016. Вип. 2. С. 25–36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNUCZUDU_2016_2_6.

6. Павліха Н. В., Караїм О. А. Управління ландшафтами природоохоронних територій: монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2014. 216 с.

7. Панюк Т. П., Лукомська О. І. Аналіз туристичної галузі України в контексті розвитку сільського зеленого туризму. *Вісн. 195 Приаз. держ. тех. ун-ту. Сер.: Екон. науки*. 2016. Вип. 31(2). С. 79– 85. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VPDTU_ek_2016_31%282%29_12.

8. Румянцева А. П., Коваленко Ю. О. Формування та особливості дії ринку туристичних послуг. *Міжнародна торгівля послугами*. Київ, 2003. С. 33–45.

9. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/249826501>. Стратегія розвитку туристичних регіонів. URL: http://tourlib.net/aref_tourism/boruschak.htm.

10. Стрішенець О. М., Алієва А. Ю. Теоретичні аспекти формування та розвитку транскордонного ринку туристично- рекреаційних послуг.

Структурні зміни в економіці природокористування: теоретичні основи та прикладні аспекти: кол. монографія / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. М. Стрішенець. Луцьк: Вежа-Друк, 2016. 180 с.

11. Якимчук А., Попадинець Н., Валюх А., Скрипко Т., Левков К. Сільський «зелений» туризм як каталізатор розвитку місцевої економіки в процесі децентралізації влади. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2021. Vol. 7. No 1. С. 232–259.

12. Салата О.О. Основи музеєзнавства: навчально-методичний посібник. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 164 с.
http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/12175/1/O_Salata_NMP_OM_IS.pdf

Інформаційні ресурси

1. Європейська екотуристична мережа. *European Ecotourism Network*. URL: <http://www.ecotourism-network.eu/en-about-us/en-ecolnet>.

2. Офіційний сайт Державного агентства України з туризму та курортів [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua>

3. Стратегія сталого розвитку туризму і курортів в Україні [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.vincult.org.ua/p2_1.php.

4. Туристичний портал [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.turistoff.net>

5. World Tourism Organization [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.world-tourism.org>

6. World Travel & Tourism Council [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.wttc.org/eng/Home/>